

ЗУБЧЕНКО В.В., аспірант
Науковий керівник – **Варченко О.М.**, д-р. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО КЛАСТЕРА РЕГІОНУ

Нині одним із пріоритетних напрямів розвитку інтеграційних зв'язків між переробними підприємствами є формування територіальних кластерів. Кластер – це форма консультаційної, організаційної й інформаційної взаємодії виробників сирого натурального молока та організацій інфраструктури ринку молочної продукції.

Кластер є одним із сучасних інструментів підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, структурування ринку та зростання інвестиційної привабливості молочної галузі.

Географічні масштаби кластера можуть варіювати від одного міста (або області) до країни. Вони можуть мати різні форми залежно від їх організаційної структури, але у більшості випадків до їхнього складу, наприклад молокопродуктового кластера, входять: виробники молокосировини; постачальники допоміжних матеріалів, а також сервісних послуг; фінансові інститути; підприємства в суміжних галузях. Крім того, до складу кластерів можуть входити: організації торгівлі; виробники побічних продуктів; органи місцевого управління, а також наукові установи, що надають науковий супровід діяльності, а також органи сертифікації та стандартизації.

Межі кластера можуть змінюватися з появою нових підприємств і галузей, законодавчих змін, зниженням ефективності функціонування існуючих галузей. Обов'язковою складовою кластера є служба маркетингу, функції якої можуть виконувати торгово-промислова палата даного регіону на громадських засадах.

Основним фактором створення кластера є наявність спільних інтересів суб'єктів господарювання, що входять до складу кластера, особливо при плануванні виробничої діяльності. Підприємства, що функціонують у межах однієї кластерної системи, мають спільну стратегію розвитку, обумовлену не тільки економічними аспектами (інвестування, фінансування), але й організаційними аспектами, які підприємства молокопродуктового підкомплексу використовують для реагування на зміни, що відбуваються на зовнішньому і внутрішньому ринку молокопродуктів.

Другою умовою формування молочно-продуктового кластера повинно стати обмеження ввозу неякісного молока і молочної продукції на певну територію. Контроль якості, який

здійснюють органи ветеринарної та санітарної служби, має забезпечувати інтереси споживачів і підвищувати конкурентоспроможність кластера. Система заходів державного регулювання відносин між учасниками молочнопродуктового кластера й контроль за якістю молока є важливими передумовами його розвитку.

Особливою відмінністю кластера від інших організаційних форм інтеграції є наявність елементів координації, тобто спільної участі всіх суб'єктів кластера в процесі управління, а також можливості одержання еквівалентного витратам прибутку всіма учасниками кластера.

Основною перевагою формувань кластерного типу, на наш погляд, є те, що в кластері увага акцентується не на окремих галузях, а на системі зв'язків між галузями, підприємствами й організаціями, яка дозволяє досягти таких переваг: підвищення ефективності виробництва й конкурентоспроможності; ефект масштабу виробництва; нескладний доступ до нових технологій; зменшення ступеня ризику в різних видах спільної діяльності; спрощення організації спільних наукових досліджень і процесу підготовки й перепідготовки кадрів; зниження виробничих витрат через оптимізацію виробничих процесів; розширення податкової бази; розвиток інфраструктури села; можливість надання пільг певним групам підприємств, які мають важливе значення для регіональної економіки та ін.

Перспективи розвитку молочно-продуктового кластера характеризуються, насамперед, здатністю і бажанням органів державної влади цілеспрямовано координувати дії виробників і переробників молока. Участь органів місцевої влади у роботі координаційних органів кластера дає можливість безпосередньо впливати на прийняття економічних і організаційних рішень в середині утворення, виступаючи при цьому як рівноправний партнер. Таким чином, молочнопродуктовий кластер ґрунтується на принципах взаємовигідного співробітництва між його суб'єктами та є рушійною силою економічного росту й зайнятості населення.

